

EBH/22/2016

Év

2016

Védett tulajdonság:

Nem

Diszkrimináció területe

Szolgáltatás

Diszkrimináció típusa

Közvetlen hátrányos megkülönböztetés

Befejezőmód

Jogsértést megállapító döntés

Kérelmező a hatóság előtt azt panaszolta, hogy az eljárás alá vont által üzemeltetett szórakozóhelyen 2015. június 6-án azért kellett 2000 Ft-ért, 1000 Ft értékben fogyasztásra jogosító belépőjegyet váltania, mert férfi. Ugyanekkor a női vendégeknek a belépéshez nem kellett fizetniük. Az őt ért hátrányt kérelmező a belépőjegyről kiállított nyugtával, valamint a szórakozóhely internetes oldaláról készített képernyőfelvétellel valószínűsítette.

Nyilatkozataiban eljárás alá vont nem vitatta a kérelmező által előadott tényeket. Jogi érvei között kifejtette, hogy a sérelmezett gyakorlat álláspontja szerint nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek, mert az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) 30. § (1) bekezdése azt nem sorolja fel az egyenlő bánásmód követelményét sértő magatartások között. Ha mégis hátrányos megkülönböztetésről van szó, az legfeljebb közvetett lehet, tekintettel arra, hogy a VIP-jegyet vásárlók és az asztalfoglalással rendelkezők esetében nincs különbségtétel férfiak és nők között.

Eljárás alá vont szerint gyakorlata a nemzetközi jogelvekkel összhangban a nők esélyegyenlőségének felszámolását szolgálja, az Ebktv. 11. §-a szerinti előnyben részesítést valósít meg, illetve a férfiak alapvető jogát a nők érdekében korlátozza. A nők ingyenes és gyors beléptetésével emellett lehetővé teszi számukra, hogy az utcai atrocitások elől bemenekülhessenek a szórakozóhelyre.

A nemek szerint eltérő beléptetési feltételek alkalmazásának eljárás alá vont több, álláspontja szerint a jogviszonnnyal közvetlenül összefüggő, észszerű okát is előadta.

Az egyik ok, hogy a szórakozóhely működésének kezdeti időszakában, amikor a beléptetésnél nem volt különbségtétel, a bejáratnál kialakult hosszú sorban a férfiak előretolakodtak, ami által a nők hátrányba kerültek. Az ingyenes beléptetéssel ezt a hátrányt kompenzálják, amióta a nők ingyen juthatnak be, megszűntek a tolakodásból eredő konfliktusok. Ennek alátámasztására eljárás alá vont tanút megjelölni nem tudott, mondván hogy a biztonsági személyzet azóta kicserélődött, de jogi képviselője személyesen tapasztalta, hogy a férfiak tolakodtak, azokat a nőket nem tolták hátrébb, akiket vonzónak találtak.

A megkülönböztetés másik oka eljárás alá vont előadása szerint az, hogy a szórakozóhelyre látogató férfiak – köztük nagy számban külföldiek és fiatalok – gyakran fogyasztanak alkoholt, melynek hatására agresszív magatartást tanúsítanak. A szórakozóhelyen a renitens vendégek megbabolázására alkalmaz eljárás alá vont professzionális biztonsági személyzetet és ún. face-check eljárást. Mivel ezen vendégek döntő többségben férfiak, eljárás alá vont álláspontja szerint indokolt, hogy a biztonsági költségeket legalább részben a férfi vendégek viseljék. Eljárás alá vont ezzel kapcsolatosan a biztonsági szolgálatot ellátó cég vezetőjének nyilatkozatát csatolta, mely szerint hetente több alkalommal kell intézkedni a biztonsági személyzetnek rendbontás miatt, az összetűzések kezdeményezői, illetve résztvevői többségében férfiak, aki gyakran ittas, bódult állapotban vannak.

Beléptetési gyakorlatának indokai között végül eljárás alá vont kifejtette azt is, hogy ily módon kívánja biztosítani a szórakozóhelyen a „nemek kényes egyensúlyát”; azt, hogy ne kerüljenek többségbe a férfiak. Az egész világon elterjedt gyakorlat eredményezi azt, hogy a szórakozóhelyen nagyszámú női vendég van, aminek előnyeit a férfiak élvezik. A szórakozóhely fórumot nyújt az ismerkedésre, ezért szükséges, hogy a nők ingyen léphessenek be, ők ugyanis ritkábban járnak szórakozni, a nemek arányának pedig közel azonosnak kell lennie. Egy 10-90 %-os aránybeli eltolódás a férfiak javára a szórakozóhelyet csődbe vinné. Ezen összefüggéssel kapcsolatban eljárás alá vont igazságügyi szociológiai szakértő kirendelését indítványozta.

Mivel eljárás alá vont elismerte, hogy a szórakozóhely vendégei között nemük alapján tett különbséget, a kérelmező védett tulajdonsága és az őt ért hátrány közötti ok-okozati összefüggés megállapítható volt. A hatóság ezért azt vizsgálta, hogy az eljárás alá vont által felhozott indokok értékelhetők-e a megkülönböztetés kimentéseként.

Eljárás alá vont gyakorlata nem felel meg az Ebktv. 11. §-a szerinti előnyben részesítés követelményeinek, előnyben részesítésre eljárás alá vont csak akkor hivatkozhatott volna, ha azt törvény, vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet valamely konkrét rendelkezésére alapítja, és az megfelel a törvény egyéb feltételeinek (nem sérthet alapvető jogot, nem biztosíthat feltétlen előnyt, nem zárhatja ki az egyéni szempontok mérlegelését, határozott időre vagy határozott feltétel bekövetkeztéig szól). Egymással szemben álló alapvető jogok hiányában az ügyben az alapvető jogok ütközésére vonatkozó szabály (Ebktv. 7. § (2) bekezdés a) pont) sem volt alkalmazható.

A hatóság határozatában megállapította, hogy kérelmező a szórakozóhelyen való tartózkodásnak és oda való belépésének egy bizonyos összeg megfizetéséhez kötése az azonos szolgáltatást igénybe vevő, tehát összehasonlítható helyzetben lévő személyek egy csoportja – a férfiak – esetében az ingyenes belépésnél kedvezőtlenebb, akkor is, ha ezen összeg egy része később lefogyasztható. Téves eljárás alá vont azon jogértelmezése, hogy mivel az Ebktv. 30. § (1) bekezdésében ez a fajta megkülönböztetés – eltérő áron nyújtott azonos szolgáltatás – kifejezetten nem szerepel, az az egyenlő bánásmód követelményét sem sértheti, ugyanis a jogszabályi felsorolás nem kimerítő, hanem példálódzó jellegű, amit a „különösen” fordulat egyértelművé tesz. Kérelmező azokkal az – eljárás alá vont nyilatkozata szerint a vendégek nagy többségéhez tartozó – személyekkel volt összehasonlítható helyzetben, akik asztalfoglalás és VIP-belépő nélkül látogattak el a szórakozóhelyre. Kérelmező a vele összehasonlítható helyzetben lévő – azonos szolgáltatást igénybe vevő – nőkhöz képest kedvezőtlenebb bánásmódban részesült, hátrányt szenvedett. Ez a megkülönböztetés eljárás alá vont érvelésével ellentétben nem minősíthető az Ebktv. 9. §-a szerinti közvetett hátrányos megkülönböztetésnek, ugyanis nem egy látszólag semleges intézkedésről van szó, amely a férfiakat hátrányosabban érinti, hanem kifejezetten nemen alapuló diszkrimináció.

Az eljárás alá vont által az észszerű indok (Ebktv. 7. § (2) b) pont) körében előadottakkal összefüggésben a hatóság megállapította, hogy a férfiak toladására, ebből adódóan a nők hátrányba kerülésére eljárás alá vont bizonyítékot nem tudott felmutatni, az észszerű indokot megalapozó bizonyítás hiányában pedig további vizsgálat nem volt lefolytatható. Azzal kapcsolatosan, hogy eljárás alá vont szerint a szórakozóhely menedéket nyújt az utcai erőszak elől oda betérő nők számára, a hatóság álláspontja az, hogy eljárás alá vontnak nem feladata a rend fenntartása közterületen, szolgáltatásával ez az önként vállalt tevékenysége közvetlen összefüggésben nincs, így ez nem indokolja a nők ingyenes belépését, miközben ugyanezért a férfiaknak fizetniük kell.

A férfiak esetében fellépő nagyobb biztonsági kockázatra vonatkozólag a hatóság határozatában rögzítette, hogy egy szórakozóhely biztosítását a rendezvény és a helyszín jellegzetességeihez, valamint a helyszín befogadóképességéhez igazodó számú biztonsági személyzetnek kell végeznie, amint ezt a zenés-táncos rendezvények működésének biztonságosabbá tételéről szóló 23/2011. (III. 8.) számú Kormányrendelet előírja. A biztonságot valamennyi látogató számára garantálni kell, függetlenül a biztonsági kockázat eredetétől.

Egy szolgáltatás nyújtásához kötődő valamely költségelem kiemelése, és annak a szolgáltatást igénybe vevők adott csoportjára történő ráterhelése mögött a hatóság álláspontja szerint elfogadható cél nem fedezhető fel. Eljárás alá vont érvelése általánosításon és önkényes döntésen alapul, egyes, számszerűen meg sem határozott esetekből von le minden férfira nézve következtetést, és kötelezi őket díjfizetésre, miközben eljárás alá vont képviselője maga is úgy nyilatkozott, hogy nem minden férfi viselkedik agresszíven, és a rendbontók is csak többségükben férfiak. Rendbontás esetén a rendbontó személye megállapítható, amennyiben kárt okoz, a kártérítési igényt vele szemben érvényesíteni lehet. A többséghez tartozó békésen szórakozó valamennyi férfi – köztük kérelmező – emberi méltóságát sérti, hogy potenciális rendbontóként kezelik, és pusztán azért kell belépődíjat fizetnie, mert történetesen a férfi nemhez tartozik.

Az Európai Unió Bírósága továbbá a Test-Achats (C-236/09) ügyben, az 2004/113/EK irányelvnek az uniszex biztosítási díjaktól való eltérést lehetővé tevő rendelkezésének hatályon kívül helyezésével egyértelművé tette, hogy a biztosítási szolgáltatások esetében – ahol pedig a szolgáltatás lényegéhez tartozik a kockázatfelmérés – a nemi hovatarozás, mint biztosításmatematikai tényező nem eredményezheti nemek szerint eltérő biztosítási díj fizetését. Egy szórakozóhely esetében, amely még csak nem is kockázatviselésen alapuló szolgáltatást nyújt, a belépődíjaknak azon az alapon történő eltérő megállapítása, hogy egyes költségek mely nemhez kötődve merülhetnek fel potenciónalis nagyobb eséllyel, az Európai Unió Bíróságának döntése fényében az egyenlő bánásmód követelményével semmiképpen sem egyeztethető össze.

A hatóság mindezek alapján nem fogadta el kimentésként eljárás alá vontnak azon vélekedését, hogy mivel tapasztalata szerint a biztonsági költségeket nagyrészt férfiak okozzák, azt a belépőjegy megfizetésével – kollektíven – nekik kell ellentételezniük.

A beléptetési gyakorlat gazdasági indokából arra lehetett következtetni, hogy eljárás alá vont szolgáltatását nők számára az ingyenes belépéssel, míg a férfiak számára a nők jelenlétének biztosításával teszi vonzóvá. Ugyanakkor eljárás alá vont – noha hivatkozott arra, hogy az általa alkalmazott gyakorlat széles körben elterjedt –, maga sem vitatta, hogy vannak olyan szórakozóhelyek, amelyek nem tesznek különbséget a beléptetésnél a férfiak hátrányára, hiszen éppen annak vizsgálatára indítványozta szakértő kirendelését, hogy miként hat az azonos és az eltérő beléptetés a vállalkozás eredményességére. Kérelmező is hivatkozott olyan szórakozóhelyre, ahol nincs ilyen különbségtétel, mégis évek óta üzemel. Egyszerű internetes kereséssel is megállapítható, hogy számos szórakozóhelyen nincs belépőjegy, vagy ha van, annak ára mindkét nem számára azonos.

Léteznek tehát olyan üzleti modellek, illetve olyan táncos-zenés szolgáltatások, amelyek nem arra alapoznak, hogy a nők ingyenes vagy kedvezményes beléptetése a férfiak számára a női vendégek nagyobb számban való előfordulását ígéri. Ez ellentmond eljárás alá vont azon álláspontjának, hogy az általa üzemeltetett szórakozóhely működtetése kizárólag a nemek szerint eltérő beléptetési gyakorlat fenntartásával lehetséges, és ha azzal felhagyna, a szórakozóhelyet be kellene zárnia. Az a tény, hogy működnek nemi alapú megkülönböztetést nem alkalmazó szórakozóhelyek, önmagában cáfolja, hogy ilyen jellegű szolgáltatás csak az eljárás alá vont által alkalmazott gyakorlat fenntartásával nyújtható.

A szórakozóhelyek minden bizonnyal fórumot szolgáltatnak az ismerkedésre is, azt azonban a hatóság álláspontja szerint nem lehet kijelenteni, hogy mindenki minden esetben azért megy szórakozni, mert – ellentétes nemű – kapcsolatot keres, járnak szórakozni párok és baráti társaságok is. A szórakozóhelyek zenei szolgáltatása, kialakítása, kiszolgálási kultúrája, ital- (étel) kínálata és árképzése stb. változatos és változó képet mutat. Az eljárás alá vont számára is adott a lehetőség – amennyiben úgy tapasztalja, hogy a nők számára nagyobb erőfeszítéseket kell tennie ahhoz, hogy a szórakozóhelyet vonzóvá tegye számukra –, hogy szolgáltatását ennek megfelelően alakítsa.

A diszkriminatív beléptetési gyakorlat tehát nem szükséges ahhoz, hogy a szórakozóhely rentábilisan működhessen, ezért a hatóság nem fogadta el kimentésként az eljárás alá vont erre vonatkozó érvelését.

A hatóság további álláspontja szerint az a cél, hogy eljárás alá vont nagyobb nyereségre tegyen szert, nem indokolhatja jogszerűen az általa alkalmazott diszkriminatív gyakorlat fenntartását. Amennyiben valamely gazdasági cél elérése érdekében – így eljárás alá vont esetében azért, mert egy meghatározott szolgáltatást meghatározott formában szeretne nyújtani, és ezzel bizonyos nyereségre kíván szert tenni –, egyszerűen felfüggeszthető lenne a diszkrimináció tilalma, tehát kimentésként fogadnánk el azt, hogy az egyenlő bánásmód megtartása nem kifizetődő, a diszkriminációval szembeni védelem kiüresedne.

A fentiek alapján a hatóság megállapította, hogy eljárás alá vont megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, és megtiltotta a jogsértés jövőbeni tanúsítását. E körben a hatóság hangsúlyozza, hogy eljárás alá vont szabadon dönthet arról, szed-e belépődíjat akár részben/egészben lefogyasztható formában vagy hagyományos módon, avagy a belépést nem teszi fizetéstől függővé, az így kialakítandó beléptetési gyakorlatnak azonban nemektől függetlenül egységesnek kell lennie.

Szankcióként a hatóság eltiltotta eljárás alá vontat a jogsértő magatartás jövőbeli tanúsításától, és 300 000 Ft bírság megfizetésére kötelezte.

(2016. január 13-i döntés)